

Yirminci Mektup'ta, "Cenab-ı Hakk'ı tanıyan ve seven sonsuz esrara, envara, saadete bil kuvve veya bilfiil mazhardır." deniliyor. "Bil kuvve veya bilfiil mazhardır", kısmını izah eder misiniz?

"Evet, bütün hakikî saadet ve hâlis sürur ve şirin nimet ve sâfi lezzet, elbette marifetullah ve muhabbetullahtadır. Onlar, onsu olamaz. Cenâb-ı Hakkı tanıyan ve seven, nihayetsiz saadete, nimete, envâra, esrara, ya bil kuvve veya bilfiil mazhardır. Onu hakikî tanımayan, sevmeyen, nihayetsiz şekavete, âlâma ve evhama mânen ve maddeten müptelâ olur."(1)

Bil kuvve: Fiil mertebesine varmamış, potansiyel halde bulunan demektir. Bir şeyin tasavvurda, yani düşünce halinde olmasıdır. Kabiliyet ve istidat halinde bulunup da henüz eyleme dönüşmemiş şeklidir.

Bilfiil: Bir şeyin fiil mertebesine geçmiş, potansiyel olma sürecinden eyleme dönüşmüş şekline denir.

Marifet ve muhabbetin de kuvve ve fiil halleri vardır. Bir incir çekirdeğinin çekirdek hali bil kuvve iken, incir ağacı olmuş hali bilfiildir. Marifet ve muhabbetin de böyle çekirdekten ağaca kadar halleri ve süreçleri vardır.

İmanı taklidi olan avam bir müminin kalbindeki marifet ve muhabbet bil kuvve iken, imanı tahkiki olan havas bir müminin marifet ve muhabbeti bilfiildir. Yani kuvveden eyleme geçmiş şeklidir.

(1) bk. [Mektubat, Yirminci Mektup.](#)